

KRONIEK

Symposium en tentoonstelling 'Jef Van Extergem en zijn Tijd'

Martine Vermandere, departement Archief
AMSAB-CLM

Op zaterdag 14 februari heeft in het Auditorium van het Archief en Museum voor het Vlaamse Cultuurleven (AMVC) een historisch-wetenschappelijk symposium plaats over 'Jef Van Extergem en zijn Tijd' naar aanleiding van diens honderdste geboortedag.

Jef Van Extergem werd op 18 februari 1898 geboren te Dendermonde. De jonge Jef werd lid van de Socialistische Jonge Wacht en publiceerde anti-militaristische artikels in *Vooruit*; hij kwam ook in contact met het activisme. Na de Duitse nederlaag in 1918 week Van Extergem uit naar Duitsland waar hij actief was in de 'Spartakusbund' (de voorloper van de KPD). Bij zijn terugkeer werd hij tot twintig jaar gevangenis veroordeeld. Bij zijn vrijlating in 1928 had te Antwerpen een grote volksmeeting plaats te zijner ere. In datzelfde jaar trad hij toe tot de Kommunistische Partij van België en voerde propaganda voor Borms bij de tussentijdse verkiezingen van december 1928 te Antwerpen. In 1937 was hij medestichter van de Vlaamsche Kommunistische Partij en riep hij op tot deelname aan de IJzerbedevaart. In 1943 werd hij aangehouden door de Duitsers na de publicatie van een door hem ondertekend vlugschrift tegen naziprovocaties. In 1945 stierf Van Extergem in een concentratiekamp.

EEN VONNIS VAN HET BELGISCH BURGERLIJK
RASSEN- EN KLASSEN GERECHT!

Prijs: 1 frank

Proces Jef Van Extergem

Vlaanderen kan nog enkel gered worden, door de Vlaamache
Revolutionnaire daad! (Jef VAN EXTERGEM)

Tegen de Internationale van het kapitalisme die de arbeiders tegen elkander in het vuur
joeg, moest de internationale komen te staan van het proletariaat, die het kapitalistisch
wangedrocht zou verpletterd hebben. (JEF VAN EXTERGEM)

INTERNATIONALE ROODE HULP, Afdeling Vlaanderen, Friemstraat, 17, Brussel

*Jef Van Extergem werd in 1920 tot 20 jaar
gevangenis veroordeeld*

Het symposium zal ingeleid worden om 14u door de moderator-coördinator van deze namiddag, Frans-Jos Verdoodt, waarna een begroeting volgt door Roger Rennenberg, directeur-conservator van het AMVC. Hendrik Defoort zal spreken over 'De Vlaamse Beweging en de sociale beweging tijdens het Interbellum', Wim Geldolf over 'De houding binnen de Tweede Internationale ten opzichte van oorlog en vrede', Jan Willem Stutje over 'Het radicale socialisme en de opkomst der communistische beweging te Antwerpen' en Bernard Van Causenbroeck over 'De Nieuwe Orde en het anti-fascisme voor en tijdens WOII'.

Na het symposium volgt om 18u30 de opening van de tentoonstelling door burge-

meester Leona Detiège. De tentoonstelling staat in de hal van het AMVC en zal er van 14 tot 28 februari (behalve op zon- en maandagen) alle dagen gratis toegankelijk zijn van 10 tot 17u.

Van donderdag 12 maart tot en met maandag 30 maart heeft een Jef Van Extergem 100-event plaats in het Dendermondse stadhuis (schepenzaal). De tentoonstelling is er op dezelfde uren te bezichtigen als te Antwerpen en is eveneens gratis. Van 1 tot 15 april gaat de tentoonstelling naar Aalst in De Werf en erna, van 16 april tot 8 mei naar Gent in het Vredeshuis, Sint-Margrietstraat 9.

De bedoeling van de tentoonstelling en het symposium is niet het leven van Jef Van Extergem chronologisch te reconstrueren, maar wel het te situeren binnen de tijd waarvan hij op zijn terrein een participierend getuige was. Opzet en inhoud worden zowel voor de tentoonstelling als het symposium gedragen door het ADVN, het AMSAB⁽¹⁾ en DACOB. De samenwerking gebeurt binnen de 'Werkgroep Jef Van Extergem 100'.

Eind april 1998 publiceren de drie instellingen samen een boek met de op het symposium gegeven referaten.

(1) Het AMSAB bewaart documenten betreffende Jef Van Extergem in het archief van Jaak Withages, die in 1985 een tentoonstelling over hem maakte (zie ook *Brood & Rozen*, 1997(1), p. 88).

Informatie over de tentoonstelling, het symposium en het boek + inschrijvingen voor het symposium kunnen gericht worden aan:
Werkgroep Jef Van Extergem 100
p/a Jan Debrouwere
Nachtegaallaan 6/9
2660 Hoboken/Antwerpen

De dochters van Marianne.

75 jaar SVV.

**Herman Vos. Van Vlaams
nationalisme naar socialisme**

Paule Verbruggen, departement Archief

Het mag dan al waar zijn dat er steeds minder gelezen wordt, aan nieuwe boeken ontbreekt het zeker niet. In het vorige nummer berichtten we over het boek van Bart De Wilde over de sociale relaties in de textielindustrie (waarvan à propos alleen al via het AMSAB reeds vierhonderd exemplaren verkocht zijn). Intussen werden weer twee nieuwe publicaties aan de pers voorgesteld⁽¹⁾.

Op 25 september 1997 kwam Denise De Weerd, de specialiste par excellence van de Belgische vrouwengeschiedenis, in het AMSAB haar boek *De dochters van Marianne. 75 jaar SVV*, inleiden. De publicatie kadert in de viering van de vijfenzeventigste verjaardag van het SVV, maar is veel meer dan een traditionele factische benadering van de socialistische vrouwenbeweging. Zoals Denise De Weerd het in haar inleiding uitdrukt:

"Vijftien jaar geleden, toen vrouwenstudies in België nog in de kinderschoenen stonden, zou deze geschiedenis van een vrouwenbeweging helemaal anders geschreven zijn." En inderdaad, het is geen hagiografisch boek geworden, waarin socialistische (en natuurlijk ook andere) instanties zo uitblinken bij jubilea of verjaardagen. In het boek wordt ook de geschiedenis 'van onderuit', van het gewone lid, belicht. Daarnaast is er aandacht voor de 'nieuwe' sociale bewegingen en ook de invloed van de genderstudie is merkbaar.

Denise De Weerd zocht een aantal auteurs (Nele Bracke, Karen Celis, Hetty Geldolf, Luc Lievijns (AMSAB), Luc Peiren (AMSAB), Stiene Vanrie en Caroline Hoedemaekers)

aan om samen met haar, aan de hand van de klassieke thema's van de vrouwengeschiedenis, de standpunten, overwinningen en nederlagen van het SVV te beschrijven, en dit in relatie tot de andere takken van de beweging, de partij en de vakbond. Het geheel geeft zeer goed de spanning weer tussen het socialistische discours over genderverhoudingen in de toekomstige socialistische maatschappij en de dagelijkse praktijk, die soms erg ontgoochelend was.

In die zin vertelt dit boek niet alleen het verhaal van de socialistische vrouwen, maar is het een boeiend relaas van de dikwijls moeizame evolutie naar een verbetering van de positie van alle Belgische vrouwen in de twintigste eeuw.

Op 6 oktober was het dan de beurt aan Bernard Van Causenbroeck om zijn boek *Herman Vos. Van Vlaams nationalisme naar socialisme voor te stellen*. Bernard Van Causenbroeck is een jonge historicus die eerder al de roman *We hebben het niet geweten* publiceerde. Zijn boek over Herman Vos is een bewerking van zijn licentiaatsverhandeling waarmee hij de provinciale prijs geschiedenis van Oost-Vlaanderen won.

Bij de persvoorstelling verklaarde de auteur waarom hij juist het leven van Herman Vos belichtte. Volgens hem betreft het hier "één van de markantste figuren van onze recente politieke geschiedenis, die echter langzaam maar zeker vergeten raakte." Van Causenbroeck meent dat dit te verklaren valt omdat Herman Vos niet echt in onze verzuilde denkkaders paste. Vos maakte immers een vrij ongewone politieke overstap: van Vlaams-nationalisme naar socialisme. Ik wijd hier niet verder uit over zijn leven omdat reeds een uitgebreid artikel over hem verscheen in een vorig nummer van *Brood & Rozen* ⁽²⁾. Maar ik haal hier wel nog

even de auteur zelf aan waar hij de centrale vraagstelling van zijn boek uiteenzet:

"Herman Vos zit vol schijnbare tegenstellingen: van activist naar verzetsman, van Vlaams nationalist naar socialist, van veroordeelde naar grootofficier in de Leopoldsorde. Dit is meteen de centrale vraagstelling van deze biografie: is er bij Herman Vos een zekere eenheid waar te nemen, een leidend principe, dat deze tegenstellingen verklaart? Houdt hij vast aan bepaalde ideeën en welke zijn deze? Er is inderdaad een algemeen principe bij Herman Vos te onderkennen: vanaf het begin maakte hij de verbinding tussen sociaal-democratie en Vlaams-nationalisme. Zijn keuze voor de BWP in 1933 was dan ook een logische stap, toen het gros van de Vlaams nationalistische een nieuwe, rechtse weg insloeg."

- (1) Het boek van Bart De Wilde en van Bernard Van Causenbroeck werd besproken in de *Standaard der Letteren*, 10.10.1997.
- (2) B. VAN CAUSENBROECK, *Herman Vos, socialisme en nationalisme. Het verhaal van de kip en het ei*. In: *Brood & Rozen*, (1997)1, pp. 41-49.

Denise DE WEERDT (red.), *De dochters van Marianne. 75 jaar SVV*. Gent-Antwerpen-Baarn: AMSAB-Hadewijch, 1997, 352 p., 890 fr.

Bernard VAN CAUSENBROECK, *Herman Vos. Van Vlaams nationalisme naar socialisme*. Gent-Antwerpen-Baarn: AMSAB-Hadewijch 1997, 352 p., 990 fr.